

ЕТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Стаття присвячена етичному аспекту інформаційно-комунікаційного компонента майбутніх соціальних педагогів. У ній розглянуто різні підходи до визначення понять «компетентність» і «компетенція», що характеризують зміст інформаційно-комунікаційної компетентності, описано компоненти, які виділяють різні автори у структурі категорій «компетентність» та «інформаційно-комунікаційна компетентність». Обґрунтована необхідність включення етичного компоненту до структури інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього соціального педагога. Представлено визначення етичного компоненту інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього соціального педагога.

Ключові слова: підготовка соціального педагога, компетентність, інформаційно-комунікаційна (ІК-) компетентність майбутнього соціального педагога, етичні принципи діяльності соціального педагога, етичний компонент ІК-компетентності майбутнього соціального педагога.

На сучасному етапі педагогічна освіта в Україні, зберігаючи набутий національний досвід, реформується й поступово входить у світовий освітній простір. Актуалізувалися питання підготовки соціальних педагогів, до функціональних обов'язків яких входять соціальні, виховні, педагогічні та інші завдання. Підготовка фахівців для соціально-педагогічної сфери у вишах України розпочалася порівняно недавно, а соціальні процеси, які відбуваються в сучасному суспільстві, засвідчують, що саме професія соціального педагога набуде актуальності найближчим часом, «оскільки покликана комплексно вирішувати соціальні проблеми людини в різних галузях і сферах її життя, незалежно від віку, статі, соціального статусу» [2, с. 1].

Сфери життєдіяльності сім'ї, дітей і молоді, які потребують допомоги соціального педагога або соціального супроводу,

постійно урізноманітнюються. Це свідчить про те, що суспільство й держава більше звертає увагу на проблеми, з якими зустрічається населення у своєму повсякденному житті, намагається підтримати й надати соціальну допомогу.

Крім цього, процес інформатизації сучасного суспільства та вимоги європейського освітнього простору обумовили необхідність розробки нової моделі системи освіти, що базується на застосуванні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). Тож вирішення проблеми формування ІК-компетентності як важливої складової професійної компетентності педагога є пріоритетним напрямом модернізації української педагогічної вищої освіти в цілому та підготовки соціального педагога зокрема.

Про такі вимоги до підготовки науково-педагогічних кадрів свідчить ряд документів: Укази Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» (2005), «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» (2005), «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» (2010), Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 рр.» (2007), Державна цільова науково-технічна та соціальна програма «Наука в університетах на 2008 – 2017 рр.» (2007) та ін.

Актуальність порушеної проблеми зумовлена входженням в інформаційне суспільство, яке висуває принципово нові вимоги до системи вищої освіти, рівня підготовки випускників, їхніх професійних компетентностей, серед яких однією з найважливіших є інформаційно-комунікаційна.

У працях А. І. Арнольдова, Г. А. Вороніна, Є. В. Достовалової, К. К. Коліна, І. Л. Клемантович, В. В. Самохвалової, Т. В. Пушкарьової, П. А. Шептенко та ін. досліджуються проблеми формування змісту підготовки соціального педагога, його готовності до застосування ІКТ у професійній діяльності, оновлення методики навчання інформатики. Вітчизняні й зарубіжні дослідження з формування інформаційної культури соціального педагога (В. В. Самохвалова), його інформаційної компетентності як складника фахової підготовки (В. В. Онуфрієнко), його ІК-компетентності (О. В. Достовалова) і компетен-

цій (Є. Л. Абрамов), методики підготовки соціального педагога в галузі ІКТ (А. О. Безвесільна), його професійної підготовки із застосуванням електронних засобів навчання (Л. В. Боднар), роль ІКТ у професійній діяльності соціального педагога (Н. В. Зініна, Л. А. Крецу, М. В. Хава, Н. А. Хміль) та ІКТ як засіб формування компетентності майбутнього соціального педагога (Г. М. Алексеева) переконливо доводять можливість і доцільність використання ІКТ у навчанні й професійній діяльності соціального педагога.

Проблеми формування ІК-компетентності майбутнього соціального педагога, її сутності та структури досліджуються у роботах зарубіжних і вітчизняних науковців, але аналіз психолого-педагогічної літератури показує, що етичний компонент ІК-компетентності соціального педагога у ній не представлений.

Враховуючи широкий спектр сфери діяльності соціального педагога, особливості використання ІКТ у професійній діяльності соціального педагога, *метою* нашої роботи стало виділення етичного аспекту як обов'язкової і відмінної риси у структурі ІК-компетентності майбутнього соціального педагога.

Однією з важливих видів компетентності майбутнього соціального педагога, яка досягається в результаті вищої освіти, має стати ІК-компетентність майбутнього фахівця, яка передбачає здатність встановлювати контакти з людьми (колегами, учнями, батьками, клієнтами, невідомими співрозмовниками тощо), уміння самостійно шукати, вибирати, аналізувати, організовувати, представляти, передавати інформацію, проектувати об'єкти і процеси, відповідно реалізовувати свої плани, у тому числі й за допомогою ІКТ. Понятійний апарат, що характеризує зміст ІК-компетентності соціального педагога, трактується в залежності від співвідношення понять «компетенція» і «компетентність».

Єдиного підходу до їхнього використання немає, можливо, тому, що в англійській мові терміни «*competence*» і «*competency*» є синонімами. Також трактування терміну «*competence*» часто залежить від того, з якої мови він перекладений. Наприклад, у французькій мові «*competence*» має два значення – компетенція та обізнаність; в англійській – три: здатність, або вміння, компетентність, компетенція.

У західній науці й досі існує певна термінологічна й концептуальна плутанина навколо понять «компетенції» та «компетентність». Термін «компетентність» (competence) відноситься до функціональних галузей, а «компетенція» (competency) до поведінкових галузей, але вживаються в науковій літературі непослідовно.

Останнім часом ці терміни стали широко використовувати у дослідженнях, присвячених навчанню й вихованню студентів у вищій школі. Проте, аналіз психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури з цієї проблеми показує всю складність, багатомірність і неоднозначність трактування власне понять «компетенція» і «компетентність». Є два трактування співвідношення цих понять: вони ототожнюються або диференціюються.

Перший варіант представлений у Глосарії європейського фонду освіти (1997), де компетенція визначається як: 1) здатність робити що-небудь добре та ефективно; 2) відповідність вимогам, що висуваються при влаштуванні на роботу; 3) здатність виконувати особливі трудові функції. Там також відмічено, що термін «компетентність» використовується в тих самих значеннях.

Така позиція не розмежування понять «компетенція» і «компетентність» характерна для більшості зарубіжних дослідників даної проблеми. У рамках ототожнення цих понять автори підкреслюють саме практичну спрямованість компетенцій, визначаючи їх як сферу відношень, які існують між знанням і дією у людській практиці [4, с. 59].

У логіці другого варіанту трактування компетенція розглядається як складова частина компетентності. Термін «компетенція» запозичено педагогікою зі світу праці й підприємств і буквально означає узгодженість частин, відповідність, симетрію. Етимологічно основними формостворювальними ознаками компетенції є відповідність, співпадіння. У виробничій сфері значна частина професій і посад характеризується більш-менш детальним списком (набором) компетенцій, які використовуються при наймі на роботу, підвищенні кваліфікації співробітників.

Термін «компетентність» є похідним від слова «компетентний». Словники визначають поняття «компетентний»

як 1) обізнаний, авторитетний у якій-небудь галузі; 2) той, що володіє компетенцією.

У своєму аналізі цих двох понять український науковець М. С. Головань робить висновок, що «компетенція – деяка відчужена, наперед задана вимога до підготовки особи (властивості або якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань і досвіду діяльності в певній сфері» [3, с. 29].

У педагогічній літературі поняття «компетентність» найчастіше вживається у словосполученні «професійна компетентність». Компетентність – це інтегральна якість особистості, яка передбачає наявність у індивіда внутрішньої мотивації до якісного здійснення своєї професійної діяльності, присутність професійних цінностей і ставлення до своєї професії як до цінності. Компетентний спеціаліст здатний вийти за рамки предмета своєї професії, він має певний творчий потенціал саморозвитку. Такий фахівець здатний створити дещо нове у своїй професії, хай навіть у малих масштабах (новий прийом, метод тощо) [5, с. 14–15].

Ми приєднуємося до даної думки, розмежовуючи поняття «компетенція» і «компетентність», розглядаючи компетентність як оволодіння людиною відповідною компетенцією, що включає її особистісне ставлення до неї і до предмета діяльності. Тому при визначенні поняття ІК-компетентності майбутнього соціального педагога будемо дотримуватися вказаної термінології, відмічаючи, що ІК-компетентність майбутнього соціального педагога – це інтегративна індивідуально-особистісна характеристика.

У загальному розумінні компетентність передбачає не тільки сформовані уміння, але й постійне оновлення знань, а також оволодіння мобільністю і готовністю застосовувати ці знання в конкретних ситуаціях для того, щоб успішно функціонувати в суспільстві. Ці якості визначають рівень кваліфікації та професіоналізму й безпосередньо пов'язані з поняттям «професійна компетентність» [1].

Поняття ІК-компетентності майбутнього соціального педагога ми розглядаємо у структурі професійної компетентності, підкреслюючи, що чим вищий рівень ІК-компетентності, тим буде вищий рівень професійної.

ІК-компетентність майбутнього соціального педагога – це не просто сукупність знань, умінь, навичок, що формуються у процесі навчання інформатики й сучасних ІКТ, але й здатність орієнтуватися в сучасному інформаційному потоці, готовність до відбору адекватних інформаційних педагогічних засобів, до здійснення соціально-педагогічної діяльності у змінених умовах освіти та соціуму за допомогою елементів ІКТ.

Аналіз наукової літератури показав, що зарубіжні й вітчизняні вчені у структурі поняття «компетентність» виділяють від двох до шести й більше компонентів, а саме: когнітивний, операціонально-діяльнісний (операціонально-технологічний, діяльнісний), мотиваційний, ціннісний (емоційно-ціннісний, мотиваційно-ціннісний), конативний, етичний, соціальний, практичний (поведінковий, дослідний), особистісний. А у структурі категорії «ІК-компетентність» у середньому виділяють від трьох до п'яти компонентів: когнітивний (когнітивно-операційний), мотиваційний (мотиваційно-ціннісний), комунікативний, рефлексивний (особистісно-рефлексивний, рефлексивно-педагогічний), технологічний, змістовно-проектувальний.

На основі цього можна охарактеризувати компоненти ІК-компетентності соціального педагога: *когнітивний* відображає процеси переробки інформації; *ціннісно-мотиваційний* полягає у створенні умов, які сприяють входженню соціального педагога у світ цінностей, надають допомогу при виборі важливих ціннісних орієнтацій; характеризує ступінь мотиваційних спонукань соціального педагога, що впливають на його ставлення до професійної діяльності та до життя загалом; *комунікативний* відображає знання, розуміння, застосування мов та інших видів знакових систем, технічних засобів комунікацій у процесі передачі інформації від однієї людини до іншої за допомогою різноманітних форм і способів спілкування (вербальних, невербальних); *рефлексивний* полягає в усвідомленні власного рівня саморегуляції соціального педагога, при якому життєва функція самосвідомості передбачає самоврядування власної поведінки, а також розширення самосвідомості, самореалізації в соціальній сфері, педагогічній діяльності; *технологічний* відображає розуміння принципів роботи, можливостей і обмежень технічних пристроїв, призначених для автоматизо-

ваного пошуку й обробки інформації; знання відмінностей автоматизованого і автоматичного виконання інформаційних процесів; уміння класифікувати завдання за типами з подальшим рішенням і вибором певного технічного засобу залежно від його основних характеристик; включає в себе розуміння сутності технологічного підходу до реалізації діяльності; знання особливостей засобів інформаційних технологій із пошуку, переробки і зберігання інформації, а також виявлення, створення і прогнозування можливих технологічних етапів із переробки інформаційних потоків; технологічні навички та вміння роботи з інформаційними потоками (зокрема, за допомогою ІКТ) [за 1].

Таким чином, якщо у структурі поняття «компетентність» ми ще зустрічаємо етичний компонент у невеликої кількості авторів, то у структурі ІК-компетентності педагога він відсутній. Можливо, у структурі названої компетентності вчителя-предметника етичний аспект дійсно не є провідним, він може розглядатися у змісті мотиваційно-ціннісного компоненту, і така структура ІК-компетентності може бути прийнятною. Чого не можна сказати про діяльність соціального педагога, яка у своїй основі базується на етичних принципах соціальної роботи та соціальної педагогіки.

В основу Етичного кодексу спеціалістів соціальної сфери України покладений вітчизняний досвід і міжнародні етичні принципи й стандарти соціальної роботи, затверджені у «Декларації про етичні принципи у соціальній роботі», яка була прийнята на загальних зборах Міжнародною Федерацією соціальних працівників (IFSW) 6 – 8 липня 1994 р. у м. Коломбо (Шрі-Ланка).

Специфіка професійної етики соціального педагога, її унікальність і виключність визначається, перш за все, предметом соціально-педагогічної праці. У роботі з людьми, які мають проблеми, труднощі, виникають питання етичного плану, відповіді на які не завжди знаходяться на поверхні у площині повсякденних норм поведінки та спілкування. Соціальний педагог, виконуючи професійні обов'язки, є людиною з притаманною тільки їй системою поглядів, переконань, навичок, стилю діяльності та спілкування, темпераменту та ін. [7]. Тому вирішення етичних питань, які виникають у діяльності кожного

спеціаліста, вирішуються завжди індивідуально. Саме тому в структурі ІК-компетентності соціального педагога має бути етичний компонент.

Базою для формування етичного компоненту ІК-компетентності соціального педагога мають стати:

1) Етичний кодекс фахівців соціальної сфери, який містить *етичні принципи діяльності* (перелік базових етичних ідей і традицій, що стають підґрунтям для прийняття етичного рішення в соціально-педагогічній роботі: повага до гідності кожної людини, пріоритетність інтересів клієнтів, толерантність, довіра та взаємодія у вирішенні проблем клієнта, доступність послуг, конфіденційність, дотримання норм професійної етики) та *норми етичної поведінки* (основа професійної діяльності). Наприклад, при виконанні проектної роботи; участі в різних конкурсах; захисно-охоронній діяльності (вдосконалення системи збору, аналізу інформації, обліку та контролю за вирішенням проблем соціального життя дитини); складанні моніторингу (щодо соціального захисту дітей, оформлення пенсій тощо); веденні журналів соціального педагога й особистих карток дітей; складанні й веденні соціального паспорта дитини впродовж усього його розвитку, паспорту сім'ї; використанні діагностичних програм для виявлення рівня розвитку дитини, девіацій, складанні соціальної та психологічної карти на кожну дитину й роботі з базами даних важких дітей тощо;

2) етика ділового спілкування. Наприклад, при складанні звітів, запитів, підготовці пакетів документів у різні інстанції; використанні електронного документообігу для ведення всіх форм звітності; використанні електронної пошти для ведення ділового листування з різними інстанціями і клієнтами; створенні бази даних дітей тощо;

3) етичні принципи телефонної розмови. Наприклад, у такій специфічній формі соціально-педагогічної діяльності, як надання консультативних послуг за телефоном (телефонна служба екстренної консультативної допомоги населенню – Телефон Довіри) використовуються такі етичні принципи телефонної розмови, як анонімність, конфіденційність і довірчість, добровільність, гуманність, доступність, нейтральність;

4) *мережева етика*, або нетикет чи сетикет (неологізми, що являють собою злиття слів «мережа» (англ. net, рос. «сеть») та «етикет») – правила поведінки, спілкування у Мережі, традиції та культура інтернет-товариства, яких дотримується більшість. Наприклад, коли беруть участь у професійних мережевих співтовариствах соціальних педагогів, обговорюють соціально-педагогічні проблеми на різних чатах, форумах, блогах, спеціалізованих інформаційних сайтах, у коментарях тощо; проводять просвітницьку роботу серед дітей і молоді, знайомлять із небезпеками мандрівок Інтернет-мережею з метою розширення сфери спілкування з користувачами Інтернету та знаходження і скачування необхідної інформації; використовуючи психолого-педагогічні інформаційні системи для консультування та допомоги сім'ї, Інтернет для зв'язку з колегами, родинами дітей. Для уникнення помилок в Мережі слід знати деякі поняття: *флуд* (від англ. flood – «повінь») – публікація великої кількості одноманітних фраз, повідомлень; *тролінг* – публікація провокаційних повідомлень, мета яких полягає в розпалюванні конфліктів між учасниками будь-якого співтовариства; психологічна маніпуляція, яка базується на публічному приниженні та висміюванні думок опонентів і призводить до їхньої емоційної нестабільності; *спам* (від англ. spam) – примусова розсилка повідомлень рекламного характеру на вашу скриньку електронної пошти, у повідомленнях інтернет-пейджерів, соціальних мережах і взагалі будь-яких інших місцях Мережі. Спамові листи можуть бути «рознощиками зарази», тобто містити файли з вірусами; *флейм* (від англ. flame – «полум'я») – «словесна війна», неочікуване бурхливе обговорення, у ході якого учасники зазвичай забувають про найпершу тему, переходять на особистості й не можуть зупинитися. Флейми виникають спонтанно, розвиваються дуже швидко й закінчуються лише при втручанні модератора або коли всі учасники остаточно втомляться; *офтопик* (інакше «офф») або «оффтоп», від англ. off-topic) – повідомлення не за темою (топіку) поточного обговорення чи поштової розсилки, тобто обговорюються питання, які не співпадають із заявленою темою, що знижує ефективність пошуку необхідної інформації в мережі; *хотлінк* (від англ. hotlink) – включення у веб-сторінку файлів-

зображень чи інших ресурсів із чужого сервера. У такий спосіб при завантаженні необхідної картинки витрачаються чужі ресурси і трафік [8];

5) *етичні вимоги інформаційної етики*. Насамперед, треба ще на етапі задуму, збору інформації пам'ятати, що для соціального педагога інформація, яку він планує оприлюднити, повинна мати соціальне значення, бути суспільно важливою, правдивою, коректною щодо висвітлення проблем конкретних осіб, використовуючи при цьому такі етичні принципи, як принцип поваги, принцип інформованого погодження, принцип рівноваги (між захистом приватного життя й суспільною безпекою), принцип соціальної ректифікації (очищення) [6].

Таким чином, ми хотіли підкреслити, що використання поняття «ІК-компетентність майбутнього соціального педагога» без включення до його змісту етичного компоненту втрачає специфіку, буде широким і прийнятним до ІК-компетентності фахівця будь-якої педагогічної спеціальності. Саме цей компонент послуговується підставою для вибору способу впливу соціального педагога на учасників соціально-педагогічної діяльності й дозволяє відмежувати необхідні знання від технологій маніпулятивного впливу.

З огляду на вищесказане, метою нашого наукового пошуку став аналіз змістового компоненту підготовки соціального педагога щодо етичних принципів роботи у віртуальному просторі та використанні ІКТ. Проаналізувавши зміст програми навчальної дисципліни «Етика соціально-педагогічної діяльності» (90 год.), яка входить до циклу нормативних дисциплін професійної і практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», вважаємо за необхідне зробити деякі доповнення у зв'язку з вищевикладеною проблемою. Пропонований курс дає змогу ознайомити студентів із основними компонентами педагогічної етики та моральними зобов'язаннями соціального педагога, формує установку на етичну спрямованість майбутньої діяльності, орієнтує на оволодіння вміннями та навичками етичного вирішення проблем у різноманітних соціально-педагогічних ситуаціях [9, с. 352]. На наш погляд, доцільно доповнити тему «Етичні принципи соціально-педагогічної

діяльності» питанням «Використання принципів етики телефонної розмови, мережевої та інформаційної етики в роботі соціального педагога». Таке доповнення змістового компонента підготовки майбутнього соціального педагога значно розширить знання студентів із означеної проблеми.

Отже, етичний компонент у структурі ІК-компетентності майбутнього соціального педагога являє собою сукупність установок, цінностей, умінь, знань, керуючись якими він, по-перше, визначає мету своєї діяльності з вирішення соціально-педагогічного завдання, здійснює діагностику рівня і стану перетворюваного об'єкта; по-друге, відбирає зміст, адекватний запланованому результату, і ІКТ; по-третє, вибирає критерії оцінки якості результату, а також враховує здібності соціального педагога до етичної рефлексії результатів професійної діяльності із застосування ІКТ. Іншими словами, етичний компонент – це складне соціально-педагогічне утворення на основі інтеграції педагогічних знань, практичних умінь у галузі етики та певного набору особистісних якостей, що обумовлюють готовність до етично адекватної поведінки в соціумі в ситуаціях морального вибору. Проявляється етичний компонент ІК-компетентності майбутнього соціального педагога у двох формах: статичній і динамічній. *Статична* – характеризує потенційний рівень сформованості моральних цінностей і принципів особистості майбутнього соціального педагога та результат конкретної дії, а *динамічна форма* виявляється в умінні на основі норм педагогічної етики діяти в різних соціально-педагогічних ситуаціях, обирати оптимальні шляхи взаємодії з усіма учасниками соціально-педагогічної роботи.

Проведений аналіз професійної діяльності соціального педагога в умовах інформатизації суспільства дозволив уточнити структурні компоненти ІК-компетентності майбутнього соціального педагога, виділити етичний компонент як обов'язковий в ІК-компетентності майбутнього соціального педагога та показав особливості його прояву при вирішенні різних професійних завдань із використанням інформаційних технологій, засобів телекомунікації, мережі Інтернет, баз даних.

Поставлена проблема вимагає подальших досліджень теоретичних і практичних аспектів щодо формування етичних принци-

пів використання ІКТ в роботі соціального педагога з різними категоріями клієнтів, на базі різних установ, за допомогою різних типів взаємодії в електронному середовищі тощо.

Список використаної літератури

1. Астафьева О. Н. Информационно-коммуникативная компетентность личности в условиях становления информационного общества [Электронный ресурс] / О. Н. Астафьева, О. А. Захарова. – Режим доступа: <http://rudocs.exdat.com/docs/index-266861.html>
2. Боднар Л. В. Професійна підготовка соціальних педагогів із застосуванням електронних засобів навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Боднар Лілія Василівна; Південноукраїнський держ. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2006. – 21 с.
3. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 23–30.
4. Государственные образовательные стандарты в системе общего образования: теория и практика / [под. ред. В. С. Леднева, Н. Д. Никандрова, М. В. Рыжакова]. – М. : РАО, 2002. – 384 с.
5. Достовалова Е. В. Формирование информационно-коммуникационной компетентности социального педагога на основе учебно-методического комплекса «Компьютерное издательство»: дисс. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания». – Красноярск, 2006. – 220 с.
6. Капурро Р. Информационная этика / Рафаэль Капурро // Информационное общество. – 2010. – Вып. 5. – С. 6–15.
7. Професійна етика соціального педагога : навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / авт. : С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Л. П. Харченко та ін. – Режим доступу: http://softacademy.lnpu.edu.ua/Programs/Profesiyna_etika/index.html
8. Сетевое общение. Этика сетевого общения [Электронный ресурс] // Voprosum : познавательный журнал. – Режим доступа: <http://voprosum.ru/setevoe-obshhenie-etika-setevogo-obshheniya>
9. Соціальна педагогіка : типові програми соц.-пед. дисц. / авт. колектив ; за ред. А. Й. Капської. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 356 с.

Валентина Березан

ЭТИЧЕСКИЙ КОМПОНЕНТ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО СОЦИАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Статья посвящена этическому аспекту информационно-коммуникационной компетентности будущих социальных педагогов. В ней рассмотрены разные подходы к определению понятий «компетентность» и «компетенция», в одном из которых они отождествляются, в другом –

дифференціюються. Автор статті розділяє взгляд о розграничених понять «компетентность» и «компетенция», характеризующие содержание информационно-коммуникационной компетентности. Описаны компоненты, которые выделяют разные авторы в структуре категорий «компетентность» и «информационно-коммуникационная компетентность». Обоснована необходимость включения этического компонента в структуру информационно-коммуникационной компетентности будущего социального педагога. Основой для формирования этического компонента информационно-коммуникационной компетентности социального педагога должны стать: Этический кодекс специалистов социальной сферы, этика делового общения, этические принципы телефонного разговора, сетевая этика, этические требования информационной этики. Представлено определение этического компонента информационно-коммуникационной компетентности будущего социального педагога.

Ключевые слова: подготовка социального педагога, компетентность, информационно-коммуникационная компетентность будущего социального педагога, этические принципы деятельности социального педагога, этический компонент информационно-коммуникационной компетентности будущего социального педагога.

Valentyna Berazan

THE ETHICAL COMPONENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION COMPETENCE OF FUTURE SOCIAL PEDAGOGUE

The article is devoted to the ethical dimension of the information and communication competence of future social pedagogues. It discusses different approaches to the definition of «competence» and «competency» one of which they are identified, in the other – are differentiated. The author shares the opinion on the delimitation of the terms «competence» and «competency» characterizing the content of the information and communication competence. Components produced by different authors in the structure of categories «competence» and «information and communication competence» are described. The necessity of including the ethical component in the structure of the information and communication competence of future social pedagogue is proved. The basis for the formation of the ethical component of information and communication competence of a social pedagogue should be: Ethical code of specialists of social sphere, ethics of business communication, and ethical principles of the phone call, network ethics, and ethical requirements of information ethics. The definition of the ethical component of information and communication competence of future social pedagogue is also presented. It is a combination of attitudes, values, skills, knowledge, upon which he, firstly, defines the purpose of activity to address the socio-pedagogical problems, provides diagnoses level and status of the converted object; secondly, selects the content, planned an adequate result and ICT; thirdly, selects the evaluation criteria of quality of the result, and also takes into account the ability of a social pedagogue to

ethical reflection of results of professional activity on ICT usage. In other words, the ethical component is a complex socio-pedagogical education through the integration of pedagogical knowledge, practical skills in the field of ethics and a particular set of personality traits that contribute to readiness for ethically appropriate behavior in society in situations of moral choice. Ethical component of the information and communication competence of the future social pedagogue in two forms: static and dynamic is considered. Static form characterizes the potential level of formation of moral values and principles of future social pedagogue and the result of a particular action. Dynamic form is manifested in the ability on the basis of norms of pedagogical ethics act in different socio-pedagogical situations, to choose optimal ways of interaction with all participants of socio-pedagogical work.

Keywords: *training of social pedagogue, competence, information and communication competence of future social pedagogue, ethical principles of activity of social pedagogue, the ethical component of information and communication competence of future social pedagogue.*

Одержано 22.05.2014 р.